

Przedmiotowy system oceniania

Dział 6. Wodorotlenki i zasady

		Wymagania na ocenę		
		dopuszczająca	dostateczna	dobra
		bardzo dobrą		
Uczeń:		Uczeń:		
<ul style="list-style-type: none"> definiuje wskaźnik; wyjaśnia pojęcie: wodorotlenek; wskazuje metale aktywne i mniej aktywne; wymienia dwie metody otrzymywania wodorotlenków; stosuje zasady bezpiecznego obchodzenia się ze stężonymi zasadami (ługami); wymienia przykłady zastosowania wodorotlenków sodu, potasu, magnezu i wapnia; definiuje zasadę na podstawie dysocjacji elektrotycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje wskaźników; podaje przykłady tlenków metali reagujących z wodą; pisze ogólny wzór wodorotlenku oraz wzory wodorotlenków wybranych metali; nazywa wodorotlenki na podstawie wzoru; pisze równania reakcji tlenków metali z wodą; pisze równania reakcji metali z wodą; podaje zasady bezpiecznego obchodzenia się z aktywnymi metalami i zachowuje ostrożność w pracy z nimi; opisuje właściwości wodorotlenków sodu, potasu, wapnia; pisze równania dysocjacji elektrotycznej zasad; definiuje elektrotylityczny i nieelektrotylityczny charakter wodorotlenków; określa, czym różni się wodorotlenek od zasady. 	<ul style="list-style-type: none"> sprawdza doświadczalnie działanie wody na tlenki metali; zna zabarwienie wskaźników w wodzie i zasadach; sprawdza doświadczalnie działanie wody na metale; bada właściwości wybranych wodorotlenków; interpretuje przewodzenie prądu elektrycznego przez zasady; pisze równania dysocjacji elektrotycznej przykładowych zasad; pisze ogólne równanie dysocjacji elektrotycznej zasad; na podstawie tabeli rozpuszczalności wodorotlenków wskazuje wodorotlenki dobrze rozpuszczalne, słabo rozpuszczalne i trudno rozpuszczalne w wodzie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia za pomocą modeli przebieg reakcji tlenków metali z wodą; potrafi zidentyfikować produkty reakcji aktywnych metali z wodą; tlumaczy, w jakich postaciach można spotkać wodorotlenek wapnia i jakie ma on zastosowanie; przedstawia za pomocą modeli przebieg dysocjacji elektrotycznej przykładowych zasad. 	

Przykłady wymagań nadobowiązkowych

- Uczeń:
- zna kilka wskaźników służących do identyfikacji wodorotlenków;
 - wie, jak zmienia się charakter chemiczny tlenków metali wraz ze wzrostem liczby atomowej metalu;
 - zna pojęcie alkaliów;
 - rozwiązuje zadania problemowe związane z tematyką wodorotlenków i zasad.

Dział 7. Kwasy

Wymagania na ocenę		dopuszczająca	dostateczna	dobrą	bardzo dobrą		
Uczeń:	Uczeń:	<ul style="list-style-type: none"> definiuje kwasy jako produkty reakcji tlenków kwasowych z wodą; nazywa kwasy tlenowe na podstawie ich wzorów; zapisuje równania reakcji otrzymywania dowolnych kwasów tlenowych w reakcji odpowiednich tlenków kwasowych z wodą; wskazuje we wzorze kwasu resztę kwasową oraz ustala jej wartośćowość, zapisując wzory strukturalne poznanych kwasów; zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne kwasów beztlenowych oraz podaje nazwy tych kwasów; zapisuje równania otrzymywania kwasów beztlenowych; wymienia właściwości wybranych kwasów; podaje przykłady zastosowań wybranych kwasów; wie, co to jest skala pH; rozumie pojęcie: kwaśne opady; wymienia skutki kwaśnych opadów. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów (siarkowego(IV), siarkowego(V), fosforowego(V), azotowego(V) i węglowego) w reakcji odpowiednich tlenków kwasowych z wodą; podaje, jakie barwy przyjmują wskaźniki w roztworach kwasów; rysuje modele cząsteczek poznanych kwasów (lub wykonuje ich modele przestrzenne); ustala wzory kwasów (sumaryczne i strukturalne) na podstawie ich modeli; zna właściwości chlorowodoru, siarkowodoru i otrzymanych (w wyniku ich rozpuszczenia w wodzie) kwasów; sprawdza doświadczalnie zachowanie się wskaźników w rozcieńczonym roztworze kwasu solnego; zna i stosuje zasady bezpiecznej pracy z kwasami: solnym i siarkowodorowym; bada pod kontrolą nauczyciela niektóre właściwości wybranego kwasu; wymienia właściwości wybranych kwasów; wyjaśnia zasady bezpiecznej pracy z kwasami, zwłaszcza stężonymi; zachowuje ostrożność w pracy z kwasami; zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej poznanych kwasów; definiuje kwas na podstawie dysocjacji elektrolitycznej; wskazuje kwasy obecne w produktach spożywczych i środkach czystości w swoim domu; wie, jakie wartości pH oznaczają, że rozwór ma odzyn kwasowy, obojętny lub zasadowy; wyjaśnia pochodzenie kwaśnych opadów; wie, w jaki sposób można zapobiegać kwaśnym opadom; bada odzyn opadów w swojej okolicy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów (siarkowego(IV), siarkowego(V), fosforowego(V), azotowego(V) i węglowego) w reakcji odpowiednich tlenków tlenkiem stanik(I(IV)), tlenkiem fosforu(V), tlenkiem węgla(IV); oblicza na podstawie wzoru sumarycznego kwasu wartośćowość niemetalu, od którego kwas bierze nazwę; tworzy modele kwasów beztlenowych; wyjaśnia metody otrzymywania kwasów beztlenowych; układa wzory kwasów z podanych ionów; przedstawia za pomocą modeli przebieg dysocjacji elektrolitycznej wybranej kwasu; opisuje wspólnie właściwości poznanych kwasów; rozumie podział kwasów na kwasy nieorganiczne (mineralne) i kwasy organiczne; wyjaśnia, co oznacza pojęcie: odczyn roztworu; tłumaczy sens i zastosowanie skali pH; przygotowuje raport z badań odzynu opadów w swojej okolicy; proponuje działania zmierzające do ograniczenia kwaśnych opadów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaproponował konkretną metodę kontroli nauczyciela: reakcje wody z tlenkami kwasowymi: tlenkiem stanik(I(IV)), tlenkiem fosforu(V), tlenkiem węgla(IV); oblicza na podstawie wzoru sumarycznego kwasu wartośćowość niemetalu, od którego kwas bierze nazwę; tworzy modele kwasów beztlenowych; wyjaśnia metody otrzymywania kwasów beztlenowych; układa wzory kwasów z podanych ionów; przedstawia za pomocą modeli przebieg dysocjacji elektrolitycznej wybranej kwasu; opisuje wspólnie właściwości poznanych kwasów; rozumie podział kwasów na kwasy nieorganiczne (mineralne) i kwasy organiczne; wyjaśnia, co oznacza pojęcie: odczyn roztworu; tłumaczy sens i zastosowanie skali pH; przygotowuje raport z badań odzynu opadów w swojej okolicy; proponuje działania zmierzające do ograniczenia kwaśnych opadów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaproponował konkretną metodę kontroli nauczyciela: reakcje wody z tlenkami kwasowymi: tlenkiem stanik(I(IV)), tlenkiem fosforu(V), tlenkiem węgla(IV); oblicza na podstawie wzoru sumarycznego kwasu wartośćowość niemetalu, od którego kwas bierze nazwę; tworzy modele kwasów beztlenowych; wyjaśnia metody otrzymywania kwasów beztlenowych; układa wzory kwasów z podanych ionów; przedstawia za pomocą modeli przebieg dysocjacji elektrolitycznej wybranej kwasu; opisuje wspólnie właściwości poznanych kwasów; rozumie podział kwasów na kwasy nieorganiczne (mineralne) i kwasы organiczne; wyjaśnia, co oznacza pojęcie: odczyn roztworu; tłumaczy sens i zastosowanie skali pH; przygotowuje raport z badań odzynu opadów w swojej okolicy; proponuje działania zmierzające do ograniczenia kwaśnych opadów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaproponował konkretną metodę kontroli nauczyciela: reakcje wody z tlenkami kwasowymi: tlenkiem stanik(I(IV)), tlenkiem fosforu(V), tlenkiem węgla(IV); oblicza na podstawie wzoru sumarycznego kwasu wartośćowość niemetalu, od którego kwas bierze nazwę; tworzy modele kwasów beztlenowych; wyjaśnia metody otrzymywania kwasów beztlenowych; układa wzory kwasów z podanych ionów; przedstawia za pomocą modeli przebieg dysocjacji elektrolitycznej wybranej kwasu; opisuje wspólnie właściwości poznanych kwasów; rozumie podział kwasów na kwasы неорганические (минеральные) и кислоты органические; wyjaśnia, co oznacza pojęcie: odczyn roztworu; tłumaczy sens i zastosowanie skali pH; przygotowuje raport z badań odzynu opadów w swojej okolicy; proponuje działania zmierzające do ograniczenia kwaśnych opadów.
AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska	2	© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2018					

Wymagania na ocenę			
dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobrą
		<ul style="list-style-type: none">omawia, czym różnią się od siebie formy kwaśnych opadów: sucha i mokra;bada oddziaływanie kwaśnych opadów na rośliny.	Przykłady wymagań nadobowiązkowych

Uczeń:

- zna kilka wskaźników służących do identyfikacji kwasów;
- zna wzory i nazwy innych kwasów tlenowych i beztlenowych niż poznanych na lekcjach;
- wie, jakie są właściwości tych kwasów;
- zna zastosowanie większości kwasów mineralnych;
- przedstawia metody przemysłowe otrzymywania poznanych kwasów;
- proponuje doświadczenie mające na celu opracowanie własnej skali odczynu roztworu;
- stosuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych.

AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska

Dział 8. Sole

dopuszczająca		dostateczna	dobrą	bardzo dobrą
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje sól; podaje budowę soli; wie, jak tworzy się nazwy soli; wie, co to jest reakcja zubożniania; wie, że produktem reakcji kwasu z zasadą jest sól; podaje definicję dysocjacji elektrotycznej; wie, że istnieją sole dobre, słabo i trudno rozpuszczalne w wodzie; podaje przykłady soli obecnych i przydatnych w codziennym życiu (w kuchni i łazience); wie, w jakim celu stosuje się sole jako nawozy mineralne; zna główny składnik skat wapiennych. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przeprowadza pod nadzorem nauczyciela reakcję zubożniania kwasu z zasadą w obecności właściwika; pisze równania reakcji otrzymywania soli w reakcji kwasów z zasadami; podaje nazwę soli, znając jej wzór; pisze równania reakcji kwasu z metalem; pisze równania reakcji metalu z niemetalem; wie, jak przebiega dysocjacja elektrotyczna soli; podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrotycznej soli; pisze w formie cząsteczkowej równania reakcji otrzymywania soli wybranymi metodami; sprawdza doświadczalnie, czy sole są rozpuszczalne w wodzie; korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wskazuje sole dobre, słabo i trudno rozpuszczalne w wodzie; pisze w formie cząsteczkowej równania reakcji soli z kwasami oraz soli z zasadami; podaje nazwy soli obecnych w organizmie człowieka; podaje wzory i nazwy soli obecnych i przydatnych w życiu codziennym; rozumie pojęcia: gips i gips palony. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pisze równania reakcji tlenków zasadowych z kwasami; pisze równania reakcji tlenków kwasowych z zasadami; pisze równania reakcji tlenków kwasowych z tlenkami zasadowymi; ustala wzór soli na podstawie nazwy i odwrotnej; przeprowadza w obecności nauczyciela reakcję tlenków zasadowych z kwasami, tlenków kwasowych z tlenkami zasadowymi; przeprowadza w obecności nauczyciela reakcje metali z kwasami; bada, czy wodne roztwory soli przewodzą prąd elektryczny; pisze równania dysocjacji elektrotycznej soli; pisze w sposób jonowy i jonowy skrócony oraz odczytuje równania reakcji otrzymywania soli wybranymi metodami; ustala na podstawie tabeli rozpuszczalności wzory i nazwy soli dobrze, słabo i trudno rozpuszczalnych w wodzie; przeprowadza reakcję strącania; pisze równania reakcji strącania w formie cząsteczkowej i jonowej; podaje wzory i właściwości wapna palonego i gąszonego; podaje wzory i właściwości gipsu palonego; <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> planuje doświadczalne otrzymywanie soli z wybranych substratów; przewiduje wynik doświadczenia; zapisuje ogólny wzór soli; przewiduje wyniki doświadczeń (reakcje tlenku zasadowego z kwasem, tlenku kwasowego z zasadą, tlenku kwasowego z tlenkiem zasadowym); weryfikuje założone hipotezy otrzymywania soli wybraną metodą; interpretuje równania dysocjacji elektrotycznej soli; interpretuje równania reakcji otrzymywania soli wybranymi metodami zapisane w formie cząsteczkowej, jonowej i jonowej w sposób skrócony; omawia przebieg reakcji strącania; doświadczalnie strąca soli z roztworem wodnego, dobierając odpowiednie substancje; wyjaśnia, w jakich warunkach zachodzi reakcja soli z zasadami i soli z kwasami; tłumaczy, na czym polega reakcja kwasów z węglanami i identyfikuje produkt tej reakcji; tłumaczy rolę mikro- i makroelementów; wyjaśnia rolę nawozów mineralnych; zaprawy wapiennej i gipsowej; podaje skutki nadużywania nawozów mineralnych. 				

AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska

Wymagania na ocenę		
dopuszczająca	dostateczna	dobrą
bardzo dobrą		
<ul style="list-style-type: none">doświadczalnie wykrywa węglany w produktach pochodzącego zwierzęcego (muszliach i kościach);omawia rolę soli w organizmach;podaje przykłady zastosowania soli do wytwarzania produktów codziennego użytku.	<ul style="list-style-type: none">doświadczalnie wykrywa węglany w produktach pochodzącego zwierzęcego (muszliach i kościach);omawia rolę soli w organizmach;podaje przykłady zastosowania soli do wytwarzania produktów codziennego użytku.	<ul style="list-style-type: none">doświadczalnie wykrywa węglany w produktach pochodzącego zwierzęcego (muszliach i kościach);omawia rolę soli w organizmach;podaje przykłady zastosowania soli do wytwarzania produktów codziennego użytku.
Przykłady wymagań nadobowiązkowych		
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">korzysta z różnych źródeł informacji dotyczących soli, nie tylko tych wskazanych przez nauczyciela;stosuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych.formułuje problemy i dokonuje analizy/syntezy nowych zjawisk dotyczących soli;zna nazwy potoczne kilku soli;podaje właściwości poznanych soli;zna pojęcia: katoda i anoda; wie, na czym polega elektroliza oraz reakcje elektrodowe;rozumie, na czym polega powlekanie galwaniczne.		

AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska

Dział 9. Węglowodory

Wymagania na ocenę		dopuszczająca	dostateczna	dobrą	bardzo dobrą
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: chemia nieorganiczna, chemia organiczna; wie, w jakich postaciach występuje węgiel w przyrodzie; pisze wzory sumaryczne, zna nazwy czterech początkowych węglowodorów nasyconych; zna pojęcie: szereg homologiczny; zna ogólny wzór alkianów; wie, jakie niebezpieczeństwo stwarza brak wystarczającej ilości powietrza podczas spalania węglowodorów nasyconych; wskazuje źródło występowania etenu w przyrodzie; pisze wzór sumaryczny etenu; zna zastosowanie etenu; pisze ogólny wzór alkenów i zna zasady ich nazewnictwa; podaje przykłady przedmiotów wykonanych z polietylenu; pisze ogólny wzór alkiniów i zna zasady ich nazewnictwa; wie, co to oznacza, że atom węgla jest tetraedryczny; wie, co to są cykloalkany i węglowodory aromatyczne; rozumie i wyjaśnia pojęcie izomerii; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia odmiany pierwiastkowe węgla; wyjaśnia, które związki chemiczne nazywa się związками organicznymi; pisze wzory strukturalne i półstrukturalne dziesięciu początkowych węglowodorów nasyconych; wyjaśnia pojęcie: szereg homologiczny; tłumaczy, jakie niebezpieczeństwo stwarza brak stwarzającej ilości powietrza podczas spalania węglowodorów nasyconych; opisuje właściwości fizyczne etenu; podaje przykłady przedmiotów wykonanych z tworzyw sztucznych; bada właściwości chemiczne etenu; opisuje właściwości fizyczne acetylenu; zna pochodzenie ropy naftowej i gazu ziemnego; wyjaśnia zasady obchodzenia się z cieczami łatwopalnymi; zna właściwości i zastosowanie przyjankowej trzech produktów przerobu ropy naftowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykład doświadczenia wykazującego obecność węgla w związkach organicznych; pisze równania reakcji spalania węglowodorów nasyconych przy pełnym ograniczonym dostępie tlenu; buduje model cząsteczki i pisze wzór sumaryczny i strukturalny etenu; pisze równania reakcji spalania alkenów oraz reakcji przyłączania wodoru i bromu; wyjaśnia, na czym polega reakcja polimeryzacji; uzasadnia potrzebę zagospodarowania odpadów tworzyw sztucznych; buduje model cząsteczki oraz pisze wzór sumaryczny i strukturalny etynu; opisuje metodę otrzymywania acetylenu z karbidu; pisze równania reakcji spalania alkiniów oraz reakcji przyłączania wodoru i bromu; zna właściwości gazu ziemnego i ropy naftowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> łumaczy, dla czego jest potrzebne doświadczenie; fizyczne alkanów zależą od liczby atomów węgla w ich cząsteczkach; bada właściwości chemiczne alkanów; uzasadnia nazwę: węglowodory nasycone; podaje przykład doświadczenia, w którym można w warunkach laboratoryjnych otrzymać etynę; wykazuje różnice we właściwościach węglowodorów nasyconych i nienasyconych; zapisuje przebieg reakcji polimeryzacji na przykładzie tworzenia się polietylenu; omawia znamiona tworzyw sztucznych dla gospodarki człowieka; bada właściwości chemiczne etynu; wskazuje podobieństwa we właściwościach alkenów i alkiniów; wyjaśnia rolę ropy naftowej i gazu ziemnego we współczesnym świecie; wyjaśnia, na czym polega destylacja frakcjonowana ropy naftowej; opisuje właściwości i zastosowanie produktów przerobu ropy naftowej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> łumaczy, dla czego jest potrzebne doświadczenie; wyjaśnia, w jaki sposób właściwości fizyczne alkanów zależą od liczby atomów węgla w ich cząsteczkach; bada właściwości chemiczne alkanów; uzasadnia nazwę: węglowodory nasycone; podaje przykład doświadczenia, w którym można w warunkach laboratoryjnych otrzymać etynę; wykazuje różnice we właściwościach węglowodorów nasyconych i nienasyconych; zapisuje przebieg reakcji polimeryzacji na przykładzie tworzenia się polietylenu; omawia znamiona tworzyw sztucznych dla gospodarki człowieka; bada właściwości chemiczne etynu; wskazuje podobieństwa we właściwościach alkenów i alkiniów; wyjaśnia rolę ropy naftowej i gazu ziemnego we współczesnym świecie; wyjaśnia, na czym polega destylacja frakcjonowana ropy naftowej; opisuje właściwości i zastosowanie produktów przerobu ropy naftowej. 	

Przykłady wymagań nadobowiązkowych

Uczeń:

- wie, co to oznacza, że atom węgla jest tetraedryczny;
- wie, co to są cykloalkany i węglowodory aromatyczne;
- rozumie i wyjaśnia pojęcie izomerii;
- zna inne polimery, np. polipropylen;
- zna wzory sumaryczne i nazwy alkanów o liczbie atomów węgla 11–15;
- stosuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych.

AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska

Dział 10. Pochodne węglowodorów

Wymagania na ocenę

dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobrą
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje alkohol i podaje ogólny wzór alkoholi monohydroksylowych; wymienia właściwości alkoholu metylowego i alkoholu etylowego; zapisuje wzór grupy karboksylowej; wymienia właściwości kwasów tłuszczywych; wie, że sole kwasów tłuszczywych to mydła; definiuje ester jako produkt reakcji kwasu z alkoholem; zna wzór grupy aminowej; wie, co to są aminy i aminokwasy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pisze wzory sumaryczne i strukturalne alkoholi o krótkich łańcuchach; wyjaśnia pojęcia: grupa karboksylowa i kwas karboksylowy; pisze wzory, omawia właściwości kwasu octowego i kwasu mroźkowego; podaje przykłady nasyconych i nienasyconych kwasów tłuszczywych oraz pisze ich wzory; prawidłowo nazywa sole kwasów karboksylowych; wie, co to jest twardość wody; wie, jaką grupę funkcyjną mają estry; zna budowe cząsteczek aminy (na przykładzie metyloaminy); opisuje budowę cząsteczek aminokwasu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: grupa funkcyjna, omawia właściwości alkoholu metylowego i alkoholu etylowego; pisze równania reakcji spalania alkoholi; omawia działanie alkoholu metylowego i alkoholu etylowego; omawia właściwości kwasu octowego i kwasu mroźkowego; omawia właściwości kwasu octowego i kwasu mroźkowego; pisze równania reakcji spalania i równania dysocjacji elektrolitycznej kwasów mroźkowego i octowego; pisze równania reakcji spalania kwasów tłuszczywych; wyjaśnia, czym różnią się tłuszcze kwasy nasycone od nienasyconych; pisze równania reakcji kwasu oleinowego z wodorem i z bromem; pisze równanie reakcji otzymywania sterytanu sodu; omawia zastosowanie soli kwasów karboksylowych; wskazuje występowanie estrów; pisze wzory, równania reakcji otzymywania i stosuje poprawne nazewnictwo estrów; omawia właściwości fizyczne estrów; wymienia przykłady zastosowania estrów; opisuje właściwości: metyloaminy i glicyny. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia proces fermentacji alkoholowej; podaje przykłady alkoholi polihydroksylowych – glicerolu oraz glikolu etylenowego; pisze wzory sumaryczne i strukturalne alkoholi polihydroksylowych; omawia właściwości fizyczne alkoholi polihydroksylowych i podaje przykłady ich zastosowania; bada właściwości rozcieńczonego roztworu kwasu octowego; pisze w formie cząsteczkowej równania reakcji kwasów karboksylowych (mroźkowego i octowego) z metalami, tlenkami metali i zasadami; wyprowadza ogólny wzór kwasów karboksylowych; bada właściwości kwasów tłuszczywych, karboksylowych; omawia warunki reakcji kwasów tłuszczywych z wodorotlenkami i pisze równania tych reakcji; omawia przyjazny i skutki twardości wody; opisuje doświadczenie otrzymywania estrów; pisze równania reakcji hydrolizy estrów; doświadczalnie bada właściwości glicyny; wyjaśnia, jaki sposób obecność grup funkcyjnych wpływa na właściwościwiązań; wyjaśnia, na czym polega wiązanie peptydowe.

Przykłady wymagań nadobowiązkowych

Uczeń:

- zna wzory i nazwy wybranych fluorowcopochodnych;
- zna izometry alkoholi;
- zna wzory innych kwasów, np. wzór kwasu szczawiowego;

Uczeń:

- pisze wzory i równania reakcji otrzymywania dowolnych estrów (w tym wosków i tłuszczyw);
- podaje przykłady peptydów występujących w przyrodzie;
- stosuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych.

AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska

Dział 11. Substancje o znaczeniu biologicznym

Wymagania na ocenę

dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobrą
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje tłuszcze; podaje przykłady występowania tłuszczy w przyrodzie; wie, że aminokwasy są podstawowymi jednostkami budulcowymi białek; podaje skład pierwiastkowy białek; wie, że białko można wykryć za pomocą reakcji charakterystycznych (rozpoznawczych); omawia pochodzenie włókien białkowych i ich zastosowanie; zna wzór glukozy; wyjaśnia, z jakich surowców roślinnych otrzymuje się sacharozę; zna wzór sumaryczny skrobi; wymienia właściwości celulozy; wymienia rośliny będące źródłem pozykiwania włókien celulozowych; wskazuje zastosowania włókien celulozowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia pochodzenie tłuszczy i ich właściwości fizyczne; odróżnia tłuszcze roślinne od zwierzęcych oraz stałe od ciekłych; wie, jak odróżnić tłuszcz od oleju mineralnego; omawia rolę białek w budowaniu organizmów; omawia właściwości fizyczne białek; omawia reakcję ksantoproteinową i biuretową jako reakcję charakterystyczną dla białek; omawia wady i zalety włókien białkowych; pisze równanie reakcji otrzymywania glukozy w procesie fotosyntezy; wyjaśnia pojęcia: cukier i węglowodany; pisze wzór sumaryczny sacharozy; omawia występowanie i rolę skrobi w organizmach roślinnych; pisze wzór sumaryczny skrobi i celulozy; omawia rolę celulozy w organizmach roślinnych; wyjaśnia budowę cząstecki celulozy; omawia wady i zalety włókien celulozowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pisze wzór cząsteczek tłuszczu i omawia jego budowę; wyjaśnia, na czym polega próba akroleinowa; tlumaczy proces utwardzania tłuszczy; doświadczalnie sprawdza skład pierwiastkowy białek i wyjaśnia przemiany, jakim ulega spożyte białko w organizmach; bada działanie temperatury i różnych substancji na białka; wykrywa białko w produktach spożywczych, stosując reakcje charakterystyczne; wykrywa glukozę w owocach i warzywach, stosując reakcję charakterystyczną (rozpoznawczą) – próbę Trommera; bada właściwości skrobi oraz przeprowadza reakcję charakterystyczną (rozpoznawczą) skrobi; proponuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości celulozy; porównuje właściwości skrobi i celulozy; identyfikuje włókna celulozowe i białkowe; wyjaśnia potrzebę oszczędnego gospodarowania papierem. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykaże doświadczalne nienasycony charakter oleju roślinnego; tlumaczy proces utwardzania tłuszczy; doświadczalnie sprawdza skład pierwiastkowy białek i wyjaśnia przemiany, jakim ulega spożyte białko w organizmach; bada działanie temperatury i różnych substancji na białka; wykrywa białko w produktach spożywczych, stosując reakcje charakterystyczne; wykrywa glukozę w owocach i warzywach, stosując reakcję charakterystyczną (rozpoznawczą) – próbę Trommerra; bada właściwości skrobi oraz przeprowadza reakcję charakterystyczną (rozpoznawczą) skrobi; proponuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości celulozy; pisze równanie hydrolizy sacharozy i omawia znaczenie tej reakcji dla organizmów; omawia rolę błonnika w odżywianiu; wymienia zastosowania celulozy; tlumaczy wady i zalety włókien na podstawie ich składu chemicznego.

Przykłady wymagań nadobowiązkowych

- Uczeń:
- zna inne reakcje charakterystyczne dla glukozy, np. próbę Tollensa;
 - potrafi wyjaśnić, co to jest struktura pierwszorzędowa, drugorzędowa (trzeciorzędowa) białek;
 - zna przykłady włókien sztucznych, wie, jaką mają budowę;
 - wymienia sposoby konserwowania żywności i podaje przykłady środków konserwujących żywność;
 - analizuje etykiety artykułów spożywczych i wskazuje zawarte w nich dodatki (np. barwniki, przeciwitleniace, środki konserwujące i in.).

AUTORZY: Hanna Gulińska, Janina Smolińska